

ipar aldea

Ezetzta Arretche jaunaren planari

«Jazar» eta «P.S.U.» batasunek* bilkura* bat egin zuten ekainaren* 27an, Donibane Lohitzunen, Akitania eta Euskal Herriko «Plan d'Aménagement» delakoaz mintzatzeko.

Lehenbizi, bilkura hura zertarako egiten zen esan ziguten: euskaldunek xuxen jakin dezaten, Gobernamentukoek zer egin nahi duten Euskal Herriaz, dakien batek hobeki ikusten baitu, apailatze* hori onhartu behar duen ala ez. Akitaniako izendatu bat mintzatu zen gero, eta Gobernamentuaren xedea* adierazi zigan: euskaldunok turismoarekin bakarrik aberastu behar gabela. Hala ere, orain arte, turismoa izanik ere, gazte franko urrundu behar izaten da Euskal Herriatik. Turismoak laguntzen duela, egia da; baina turismoak bakarrik, industriarik gabe, ez digu, ez Akitaniari, ez Euskal Herriari, etxean bizitzeko eskubiderik emanen. Egia esan, Akitania guztia, Euskal Herria barne, kanpokoei saldu nahi diete. Eta guk beste norabait joan beharko dugu bizitzerat.

Akitaniako izendatu hark bi etsenplurekin akabatu zuen: Capbreton eta Lacanau hirietan, nola jendea oлдartu* den, «aménagement» delako horren kanbia erazteko.

«Jazar» taldeko batek esan zigun gero, nola turismoak euskal izatea suntsitzen* duen, hondarra* geure kultura folklore gisa* saltzera goazelarik.

Gero esan ziguten, Arretche jaunak nola nahi duen moldatu Euskal Herriaren geroa, turismoa delarik manari* bakarra. Eta denbora berean mintzatu ziren lan gabeziak, eta gure gazteriak nola ez duen kasik Euskal Herriatik kanpo baizik lanik atzematen.*

Azkenean, entzuleak berak hasi ziren salatit hitz egiten:

- batek esplikatu zuen nola laborariei kenduak zaizkien beren lurak.
- beste batek, gazteek gero eta gehiago nahi dutela Euskal Herrian berean bizi.
- beste batek, nola Donibaneko arrantzaleek joan beharko duten beren portutik, udatiarren untziei tokiaren uzteko, eta beste halako.

Denen ondotik, esana izan zen, euskaldunok geure geroari lotuko gatzazkiola, geure lur, etxe eta lantokiak kontserbatzekotan behar garelakotz elkartu eta lanean hasi segidan, denbora deino.*

Udako Euskal Unibertsitatea

Aurreko zenbakietan jakin erazi denez, Donibane Lohitzunen izanen da II. Euskal Unibertsitatea, irailaren* 2tik 13a arte.

Egun horietan, beste gauza askoren artean, euskal soziologia eta antropologia aztertuko dira. Hori dela eta, P. Bidart jaunak, bi sail horien arduradunak, argitasun batzuk ematen ditu, guk orain hemen argitaratzen ditugunak.

Bi gai horiei buruz —dio Bidart jaunak— zenbait oharpen egin nahi nituzke.

Lehenik, soziologia ez dela antropologia; bakoitzak ba ditu bere alor* eta metodo bereziak.

Kondaira eta usaia zeharrak biltzea ez da antropologia; zuzen esateko, hori etnografia da, esan nahi baita, ikerketako mailan lehen urratsa.* Interpretazioa edo analisisa, horixe dugu ikusten antropologia lana bezala.

Berdin berdin, leku batetako haurreria* eskolako klaseetan nola zatikatua den esatea, hori ez da soziologia. Hori informazioaren biltzea edo estatistika lana litzateke.

Zer den antropologia eta zer den soziologia zuzenki ez jakitearren,* gai hauk biok, biziki ardura,* bata bestearen ordezt hartuak direla uste dut. Hemen, dudarik gabe, zenbait hautu* beharko ditugu egin, beharrezkoak direlakotz. Horregatik, bi gai horietan, ikerketak Euskal Herrian zein heinetan* diren beharko dugu jakin.

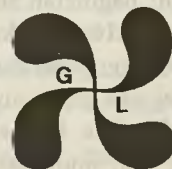
Udako Unibertsitatean eginen diren mintzaldietan, antropologia eta soziologiari buruz sei kondizio bederen* beharko ditugu ahal bezainbat errespetatu:

1. Irakasleak puntu bat behar du hautatu, garbiki eta zientifikoki istudiatuko duena.
2. Gaia, ikerketa teorikoaren mailan edo ikerketa praktikoaren mailan izan daiteke.
3. Ikergai bezala, Euskal Herria edo beste edozein herrialde edo edozein puntu har daiteke.
4. Irakasleak uztailaren* azken egunetarako beharko du bere mintzaldiaren gaia ahal bezain garbiki eza-guterazi, programaren finkatzeko.
5. Berdenboran,* IKAS taldeari (15, rue Port-Neuf. Bayonne. Tel. 256426) bere mintzaldiaren laburpen bat behar dio helerazi, horrela ikasle bakoitzak kopia bat ukan* dezan. Horiek denok beranduenez uztailaren azken egunetarako.
6. Bilduma* horren bidez gaiaren ideia haundienak, laneko moldeak eta bibliografia bat emanen lirateke.

GALERIA DEL LIBRO

José Angel de Zaballa

Liburudenda
Euskal liburuak

EUSKAL LIBURU AZOKA

EUSKARAZ EGITEN DA

Ercilla, 35 - Tel. 43 83 99 - B I L B O - 1 1

Ororen* buru, kondizio hauk baitezpadakoak* iruditzen zaizkit, lan serio baten egiteko. Bakoitzari doakio, beraz, ahalarren egitea, denen onetan, abisu hauk* segituz.

«Stamp» airekoen fandangoa Biarritzen

Stamp izenez deitzen dituzte, itzul-inguruka, goiti-beheiti, ezker-eskuin ibiltzen diren airekoak edo hegazkinak. 1933.ean frantses belgikanoek egin zituzten; eta, entzuten denaren arabera,* ez omen da geroztik aireko hoberik asmatu eta egin, «voltige» edo «acrobacia» deitu* aire deporterako. Oraino berrehun bat gelditzen omen da, orotara.*

Ekainaren 22an eta 23an muntatu zuten Biarritzeko aireportuan, Belgikatik, Ingalaterratik eta Frantziatik etorritako Stamp-en biltze eta agertze haundi bat. Honelako bilkurekin,* Europan aurkitzen diren Stamp-ak bertan atxiki* eraztea nahi dute, zeren* eta amerikar dirudunak urrea eskainiz hasiak baitira horien erosten.

Domintxineko irakasleen greba edo oporra

Donapaleutik* hamar bat kilometrotan, ba da Domintxine herrian ikastetxe bat, non ere, apez bat gidari, eskolatuak baitira hirurehun bat haur eta ikasle, jendeak dioenez, beste ikastetxeetan hartzen ez dituztenak. Zer esanik ez, hobena* ez dela haurrena, haur horien adimenduak ez badu oroien gainetik argitzen. Dena den, eskola horri esker, zerbaitetara heltzen dira.

Ikastetxe horretan, joan den maiatzaren hogeitazazplan oroien* jakinera heldu zen, ba zela zerbait gaizki zihonik. Hamabost bat irakasle, alabaina,* opor edo greba egiten hasi baitziren. Jokabide honi lotu aitzin, urrats* anitz* ba zuten eginik, zuzendarlari buruz, bai eta ikastetxearen jabe den AEP deitu* batasunari buruz. Denak, ordea, ondoriorik gabe.

Zergatik oporra? Lehenik zenbait irakaslek ez baitzuten hiruzpalau hilabete hartan beren soldatarik eskuratu, eta beste batzuek, berriz, arras* desberdinki. Zergatik? Ikastetxeak, akademiarekin duen hitzarmenaren* erreberitzeko* bidali behar zituèn paperak, zortzi hilabeteren barantarekin* heldu baitziren behar zèn lekura, eta bestalde akademiak ez baitzion kontraturik berritu nahi, ikastetxeak ez zituelakotz legezko baldintza guztiak betetzen. Dena den, urte baten berantarekin, delako hitzarmena erreberitu diote. Baina, ikastetxearen zuzendaritzak hamaika irakasle kanpo eman ditu, datorren urterako lanik gabe utziz. Egitate hitsa!* Jainkoaren ize nean egina, gainera!

«Aita laborari», antzerki kantatua

«Aita laborari» antzerkia, oraingo, -dotzena bat herrian kantatua dute «Guk» taldeko kantari airosek: Sarasola, Borda, Lacarrieu, Davant eta Berzaltz. Azkenik, joan den ekainaren 22an eman dute Urketa herrian, kantaldiaren apailatzea* Mañex Pagolak bere gain harturik. Jendea poliki bildu da, eta nahiz eta denek euskara ez aditu, denak guztiz gustaturik joan dira.

Uda honetan, herriko festakari,* eman beharra dute beste zenbait aldiz; eta datorren udazkenean oraino emateari ekin gogo* dute.

Heldu* den urterako, hala ere, ba omen dute hautatua beste gai bat, guztiz interesgarria eta bizi bizia. Gauden beha, eta anartean* goresmenak «Guk» taldeari, daraman sail ederragatik.

Parkimetroak ugaltzen ari... kontrarioak ere bai!

Nornahik ba daki engoitik* zer diren parkimetroak, autoen geltokietan ezartzen diren tresnaño sosalbildaile* horik.* Baionan, Biarritzen, Donibane Lohitzunen eta orain azkenik Hendaian ba da horietarik nasaiki.* Beste hirietan autodunak ohituxeak badira ere, Hendaian ez! Obrak lekuko.*

Ezen,* ezarri dituzten mila parkimetroetarik, gau batez, ehun eta hogeitalau errotik ateraiak izan baitira. Abisu bat ote? Gu beldur, hala ere, parkimetroak nagusituko ote diren, zeren* dirubiltzeko tresna horientzat zernahi eginen baita!

Getariako dantzari jai

Aurreko zenbakian esan genuen bezala, ekainaren* 3an, Mendekoste egunez, Euskal Dantzarien Biltzarrea deitu* batasunak* bere dantzari eguna egin zuen, Donibane Lohitzuneko herri ederrera mila bostehun bat dantzari bilduz. Gisa* bertuko* egun bat muntatu nahi izan du, Baionako Orai Bat deitu* dantzari taldearen inguruan dabilan dantzari batasunak. Egundori ekainaren 23an izan da Getariako herrian. Jendea ederki bildu da, dotzena bat dantzari talderen ikusteko.

Baionako hamabostgarren mintzaldiak

Baionako hamabostgarren mintzaldiak ekainaren 23tik 29ra bitartean iragan dira, beti bezain jende guti bilduz. Aurtengo mintzaldi horietan, politikazko gaiak ikertu dira: militantearen egitekoa, herrigizon* hautatuarena, Estatu-ko gizonarena, emakumea eta politika, gazteak eta politika, alkate baten politika, politika soziala, sindikalismoa eta politika, faxismoa atzotik egunera,* erreformista izatea, iraultzailea izatea, autogestioaren seinale politikoa, zientzia eta politika, eta azkenik fedea eta politika.

Mintzaldi hauen berri, ohi bezala, nasaiki* zabaldu dute lekuko kazeta eta irratiek, bai eta Pariseko kazeta haundiek. Baionaren frantses omenarentzat* aipabide ona!

araba

Euskal jaialdia Gasteizen

Ekainaren* 25ean, Gasteizko ikastolak jaialdi bikain bat antolatu zuen Guridi antzokian,* bere ikastetxe berrirako diru zerbait biltzeko. Jaialdian parte hartu zutenak, hauk* izan ziren: Gorka Knörr, Xeberri, «Amets», «Araba» abesbatza,* Gasteizko dultzainlariak, «Lantzale» kantari taldea, eta ikastolako txistulari, kantari eta dantzariak.

Jaialdi honetan inoiz gertatu ez dena jazo* zen: antzokia osoki bete zen. Poz haundiz ikusi genuen Gasteizko ikastola, hainbeste jende txalotua. Itxuraz, harrera ona du bertoko jendearen artean.

Baina —dena esan behar da— samintasunez beterik esaten dut, biziro harrituta gelditu nintzela, ez bainion haur bati ere

euskaraz hitz egiten entzun. Ba dakit, arazoa ez dela hain erraz konpontzekoa, oso zaila baita inguru arrotz batetan euskaraz berba egiten ikastea. Zenbaterainokoa ote da arazo honetan guraso erdaldunen errua?

Aramaioko jaialdia eta kantarien zatikeria

Aramaion* jaialdi bat antolatzekotan ziren hango gazteak. Horretarako, kantari hauk aukeratu zituzten: Pantxo eta Peio, Ibai Rekondo, Lantzale taldea eta Abots Berriak.

Baina ezinezkoa gertatu zitzaion Lantzale taldeari jaialdi horretara joatea, eta beronen ordez Oskorri taldea sartzea erabaki zuten antolatzaileek. Eta hemen dator istilua.*

Oskorriren «zomorroak»* izutu egin zituen nonbait beste kantariak. Hau dugu hau mundua! Lau katu, eta bost partidu! Ez zirela jaialdira joango esan omen zuten behintzat. Eta zergatik? Galde zaiezu. Ez duzu berehalakoan jakinen. «Euskal» arrazoinen bat ipiniko dizute; baina zuk, «euskaldun» izanik ere, ez dukezu* ulertuko. Nik neuk behinik behin ez. Zoriturrez egia izanen ote da Xenpelarrena: «Zailak gerade* humiltzen eta pakean unitzen?»

Euskal ikastaroak Gasteizen

Uztailean* zehar bi ikastaro ari zaizkigu lanean Gasteizen. Bata Euskaltzaindiak eta «Manuel Iradier» elkarteak babestua, eta bestea Euskaltzaindiak bakarrik antolatua eta babestua.

Bata «Jesusen Bihotzaren» izeneko seroren* ikastetxean ari da. Hirurogeitamar ikaslek parte hartzen dute bertan, zortzi taldetan banaturik. Haietarik berrogei aurtengo honetan hasi dira euskara ikasten, eta irakasleatarik bi euskaldun berriak dira. Pozgarria benetan!

Beste ikastaroa «Jesús Obrero» izeneko eskola profesionalean ari da. Hogeitamar ikaslek parte hartzen dute, lau taldetan bananduak. Abiada honekin ez dago Gasteizen euskara galtzeko beldurrik!

gipuzkoa

Harmaz gaixoetxetik aterara

Urtzelai Imaz (Juan Jose), donostiarra eta ETAKoa, Gipuzkoako Probintzi Gaixoetxetik aterara izan zen uztailearen* 6an. Egun horretan, arratsaldeko 5etan, lau lagun sartu ziren, beren ikustaldi txartel eta guzti, aipatu* gaixoetxean, eta 426. gelara igan. Harmatuak zetozen, eta gaixoa zaintzen zeudèn Polizia Harmatuko bi lagunak desarmatu ondoren, bi aupada eman zituzten, egunerokoek esan dutenez: «Geldi, denok!» esan zieten gaixoei, eta «Urtzelai, arin!» garrasi egin zioten Urtzelai gazteari. Jendea uxatzeko, bi tiro airera bota ondoren, ihesari eman zioten «Seat 1500» batean.

Urtzelai giltzurrunetatik eri* zegoen ohean, eta, agi* denez, nahiko harritu omen zen, gertatzen ari zen hura* ikustean. Aste pare bat iragan den arren, ez da geroztik berririk izan. Diputazioko lehendakariak, berehala egin

zuèn ikustaldian, gaixoa lasaitu ondoren, zera esan du: «Beharrezkoa da presondegi-gaixoetxe bat sortzea».

«Estudios Universitarios de Oñate»

Eskutara heldu zaigun programaren arabera,* eta aurretiaz* esan bezala baldin badoa, uztailearen 22tik abuztuaren 10era, Azkoitiko Insausti Jauregian, «Estudios Universitarios de Oñate» ikastarottoa egiten ari da. Hirugarren aldia da, honelako ikastaroa egiten dela; eta lau gai nagusi aukeratu dira: Kazetaritza, Musika, Historia eta Artea.

Hizlariak hauek dira: Xalbador Garmendia (euskara), Luis Mendizabal (kazetaritza); Javier Bello Portu (musika), Joan Mari Mendizabal (euskal musikagailuak), Maria Luisa Ozaita eta Sierra Larrañaga (euskal organugileak), Pérez Ollo eta «Cuarteto Juglar de Estella» (errenazimenduko euskal musika), Isasa, Barce eta González Azilu (abangoardiako musika); Caro Baroja eta Larrañaga (euskal itsas bizitza eta untzigintza*); Larramendi, Mendiburu, Sistiaga, Basterretxea, Ibarrola eta abar (arte sorkundea*).

ikusten dugu, ikastorotxo honen eragileek (Real Sociedad Vascongada de los Amigos del País-en babespean egiten da) oso goitik jo nahi izan dutela. Pozteko da. Gaien aldetik, denak iruditzen zaizkigu interesgarriak; eta ahal bagenu, han izango ginatke, Azkoitiko Jauregian, bereziki itsas bizitzari dagozkion horietan, segur baikaude ikastekorik izanen dela. Hizlariak jakitunak dira, eta alde askotatik probetxu onik atera liteke, noski.

Bestalde, «Amigos del País» delako elkargoak,* euskaraz egin nahi den saioaldi hau babestea ere argigarri da guztiontzat, zeren,* dakigunez, haren izen handiari dagokion neurriko euskarazko ekinaldirik eratzeko* baitzegoen oraino. Txaloak, beraz.

Baina poza dugun iturri beretik datorkigu zalantza* ere. Hizlari horietan iaioak* ditugu zenbait, euskaraz lan egiten: eta horiengandik euskara onik ikas liteke, noski. Baina, guk jakin dugunez, ikastarotxo osoa omen da euskaraz emateko, Euskal Unibertsitatea izan nahi duelako nonbait. Eta hona, bada, gure galdera: Agertzen diren horietatik askok ez du euskaraz deusik* idatzi (kalera atera duenik bederen*), eta batzuek kaleko euskara arruntik* ere ez dute sekula jakin. Jakin, nork bere alorean* ba daki franko eta bost; baina anitzek* ezingo dute euskaraz ezer eman, eta, gutiago oraindik, euskara gaurko zientzietarako tresnatu eta trebatu. Edo eta berdenborako* itzulpen bidez mintzatuko ote dira erdal hizlari horik*?

ELAIS ALAI

YURRE

DANTZATOKI 60XOA Igazdez ta jai egunez: 6 tatik 10.ra
Astegunez: 7. tatik 10 ra.

SOINU KOADROFONIKOA

AMA&LUR RESTAURANTA

KAFETEGI

Galdera honekin ez dugu inoren bihotzerrerik piztu nahi; baina pentsatu bezalaxe idazten dugu, egiten dugun galdera horretantxe baitago egon Euskal Unibertsitatearen gaurko gako* larriena, gure uste apalez.

Euskal Hamabostaldia Donostiako Egia hauzoan

Donostian, ekainaren* 30tik uztailaren* 14era, Euskal Hamabostaldi bat antolatu zuen Egia hauzotegiko Antontar Gazteriak.

Duen garrantziagatik, eta lehen aldiz egina izan dela kontuan harturik, pozik ematen dugu hemen, hamabostaldi horretan egin zenaren berri:

Ekainak 30 UMEEN EGUNA

Goizeko 12etan: Umeentzako jaialdia Donostiako «Principal» antzokian:* kantak, antzerkia,* bertsoak... Arratsaldeko 5etan: Zenbait dantzari txiki talderen ibilaldia Egia-kaleetan zehar. Eta gero Atotxako pilotalekuan talde horien ihardunaldi ikusgarria.

Uztailak 1 Benantxio Otaegiren hitzaldia Euskal Herriaren Prehistoriaz. (Hitzaldi guztiak, arratseko 7,30etan, Aita Frantziskotarren aretoan, Duque de Mandas kalean.

Uztailak 2 Xabier Leteren hitzaldia Euskal Antzerkari buruz.

Uztailak 3 Mahai inguruko elkar hizketa euskal aldizkari, liburu argitarazle eta irratiaz. Bi hizlari hauk* bildu ziren mahai inguruan: Xabier Kintana eta Iñaki Zubizarreta.

Ondoren Luperen kantaldia.

Uztailak 4 Unzurrunzagaren hitzaldia Hirigintza edo Urbanismoari buruz.

Ondoren Jon Bergaretxeren kantaldia.

Uztailak 5 Mikel Ugaldereen hitzaldia: Euskal Herria XIX. mendean.

Uztailak 6 Arratseko 7etan: Euskal musika tresna zaharren erakusketa Atotxako pilotalekuan.

Gaueko 10,30etan: Mikel Laboa, Arza anaien eta Joxe Mari Zabalaren ihardunaldia Trinitateko Enparantzan.

Uztailak 7 Arratsalde osoan ERROMERIA trikiti soinu eta txarangekin.

Uztailak 8 LAPURDI ETA BEHENAFARROAREN EGUNA. R. Camblong-ek hitzaldi bat eman zuen Lapurdi eta Behenafarroari buruz, eta Pantxoa eta Peiok eskualde* horietako kanta zahar eta berriak eskaini zituzten.

Uztailak 10 ZUBEROAREN EGUNA. Gregoire Eppherrek hitzaldi bat egin zuen Zuberoari buruz, eta Altzaiko bi gaztek eskualde horretako kanta zahar eta berriak eskaini zituzten.

Uztailak 11 ARABAREN EGUNA. Juan Kortabarriak hitzaldi bat eman zuen Arabari buruz, eta Juan Jose Urangak eskualde horretako kanta zahar eta berriak eskaini zituen.

Uztailak 12 NAFARROAREN EGUNA. Joxe Mari Satrustegik hitzaldi bat egin zuen Nafarroari buruz, eta Iñaki Zabaletak Nafarroako kanta zaharrak eskaini zituen. Kanta berriak Fermín Valenciak kantatu zituen.

Uztailak 13 Arratseko 8,30etan: Dantzarien Jaialdi Handia Trinitateko Enparantzan:

Lapurdiko	IZARTXO
Behenafarroako	ARROLA
Zuberoako	TALDEA
Arabako	INDARRA
Nafarroako	OBERENA
Bizkaiko	MIKEL DEUNA
Gipuzkoako	ERKETZ

Uztailak 14 Goizeko 12etan: Bertsolariak Donostiako «Principal» antzokian: Agirre, Gorrotxategi, Igarzabal, Larrañaga, Lazkao Txiki eta Lazkano. (Zati bat gai librean egin zen).

Arratsaldean: Trikitia eta txaranga.

Albistariak:

- P. BIDART
- Joseba INTXAUSTI
- Gexan LANTZIRI
- Juan Jose URANGA

dezake, daike	zaiezu, eioezu
dezan, daian	zaigu, jaku
dezaten, daien	zaizkie, jakez
diegu, deutsegu	zaizkigu, jakuz
diete, deutsee	zaizkit, jataz
digu, deusku	zieten, eutseen
dio, deutso	zigun, euskun
diote, deutsoe	ziguten, euskuen
dizute, deutsue	zihoan, joian , joaten zen
gatzaizkio, gatxakoz	zion, eutson
lezakete, leikee	zioten, eutsoen
zaie, jake	zitzaion, jakon

DEIA

Euskal Argitaldariei

Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batzak batzarre bat egin du Loiolan, ekainaren 2an, Gipuzkoako ikastoletako batzorde eta irakasleekin.

Euskal testu liburuen beharra ikusi zen. Hutsune hau nola estal aztertu zen.

Hamaseiren bat irakasle prest daude, erdal textuak euskaratzeko.

Elkartearen eskutan gelditu zen, datorren ikastarorako eskola liburuak argitaratzea. Bai eta alor honetarako euskal argitaldari bat sortzeko bideak egitea ere.

Eskutitez egingo zaie, ezagunak diren argitaldariei deia. Baina, ezjakinean edo ahantzirik, inor deia jaso gabe gera ez dadin, euskal aldizkarien bidez guztiei deia egitea erabaki zen.

Bide batez, euskal kultur alorreko eskola liburuak egiten eta argitaratzen saia daitezela eskatzen diegu euskal argitaldariei. Eta, Elkartearekin harremanetan jartzeko, idatz edo dei egin dezakete toki honetara:

GIPUZKOAKO IKASTOLEN
ELKARTE BATZA
Matia Trasera, 21-1.º
Tel. 215102
San Sebastián